

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkene Adress: Swängsta
 Socken: Asarum Berättat av: Se: Texten
 Uppteckningsår: 1938 Född år i

Register	sida	
Vilsegång = (Förvilladen)	1	2
Förflyttning = (Tröllskjuts)	2	3
Bergtagning	4	5
Bortbytingar	6	7
Nutida bortbytingar	7	8

Svar på U.L.M.A. kartpägelista 18:

"Vilsegång, förflyttning, bergtagning, bort-
byting".

8 sidor.

ACC. N:R. 5613

Landskap: Blekinge
 Härad: Bräkne
 Socken: Marum
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Adress: Svängsta
 Berättat av:
 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 1

Vilsegång, Bortbyttning, m. m.

Även för den mest tränade skogsstöversen, som från barndomen fått lära sig att: Med bevakning av vinden, solens ställning, Månens gång och stjärnornas ställning orientera sig i terrängen och dag eller natt utan svårighet kan gå dit han ämnar sig i okända trakter. Även för honom kan sinnet slå till så att han blir förvillad. Självt har jag tvänne gånger råkat ut här för så att jag gått berestgång och återkom till samma punkt tre gånger innan sinnet blev normalt igen!

Såvitt har hänt många. Och alltid var det trolleu som fick skulden här för. Man sade: "Skogstrolleu eller oftast skosmannen förvillade mig så jag visste inte var ja befann mig." Ofta tillades det att man efteråt hörde hur skosmannen "grinade så då skorrade i skojen", över att hon lyckats förvilla den. Att deras egna sinnet slände till för någon stund ansåg de omöjligt. "Nåhå då va trolleu som gjorde att."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5613

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkne Adress: Svängsta
 Socken: Ararum Berättat av:
 Uppteckningsår: 1938 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV—
sid 2

Botemedlet var: Man skulle ta av sig tröjan, vränga om den helt och hållet, även ärmarna Änso ora den på vrängs, och sätta sig på en jordfast sten samt spotta en gång åt varje väderstreck "Käkte oi spotta rätt åt vår skoosman va så hövde oi ho rälitt how grinade"!

Förflyttning = ("Trölskjuts")

Sägen. Berättas av Dränga Jossen.

"Da va engång en präst som va bleen osams mä sina församlingsboar sa oi ville inte betala honom va han skulle ha Därfor for han opp te Kongen o skulle klaga på oom O na han utträttat dettåhåra o va gåen ett stycke dännevan = (Dänna sidan om) där kongen bodde så va da en kväll da regnade o va så lutt var sa prästen va mosöen = (Mosfäll) o "hängrevader". (Jlla vid sig) på alla vis Rätt va da va sa kom där en gobbe i en lång svart kappa o en rälitt vitskyggard hatt, som re på ett svart öke = (Häst) Gubben fråte prästen var han skulle häu O han sac som

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5613

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkene Adress: Svängsta
 Socken: Asarum Berättat av:
 Uppteckningsår: 1938 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 3

sanninga va: Att han vatt hos kongen o nu skulle han gå hem igen.
 Bear ä ore hemma: frågte gobben. O dä sae han Ja, sa gobben ja ska ä
 ja ä hållat ja mä Till ore sätta de opp bakom me på hästen så ska ore
 få följa mä en bit, men hålt de fast i min kappa för ja kommer att sätta
 lite fart på hästen Ja, prästen gjore som han ble tesagde o dä var i väg
 sa dä rösk etter att. Rätt va dä va snubbla hästen sa dä va när på prästen
 trillat i bakken Gobben to bak mä näven o kände att ore han hade
 prästen mä o sa sae han: Di ha roist opp ena kyrke här sin sid ja för
 här, dä va tornet som hästen snubblare mot. Dä va bra ore inte trillade ä
 fo dä hade ore inte laist Fader vår fler gånger Na dä vatt lite sa sae
 gobben: Nu mä ore sti ä, så kan ore gå resten ä vägen O na prästen
 bequnte glo se ikring sa va han hemma i sin egna kyrkeby sa han
 fick jagu veta att han hade vatt ute för tröllskjuts!

ACC. N:R. 5613

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkene Adress: Loångata
 Socken: Asarum Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1938 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV—
—
s. 4Bergtagning.

Ett år va dä en bonne som fick en vaitvåka som va en redi
 tosa-britta (=yrhätta) på alla di sätt o vis. Nu va dä så: Att
 dä va ett berg i bonnes förhaga som trollen hällde te i, o dä
 visste bonnen om, sa han sa te väkan att hon skulle inte va
 mä fören i närheten å bergit. Men när har väl väkor lytt
 va vettigt folk ha sagt (=Jokerättat sig efter tilliägelsen)
 O dä gjorde inte denmahära häller. Utan hon rände o smode
 ikring bergit o tyckte dä skulle va roligt o få se hurdana
 trollbytingarna sig ut. O dä to inte vätt än trollen to ing
 väkan i bergit te se. När inte hon kom hem mä fören
 om kvällen sa emrade di på att O dan ätte gick di å o letade
 ätter hånne. Fören hette di få di brydde inte trollen se om
 få di hade bo kor o getter sjölv. Men väkan hon var borta.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5613

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkene Adress: Svånjsta
 Socken: Asarum Berättat av:
 Uppteckningsår: 1938 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 5

Då gick ända te jul, så va då en gobbe som skulle gå te kyrkan
 som hade sin väg förbi bärget O han hörde att då va nån som
 sto ofpe på bärget o snyftade o smörade se O när han hyste dit mä
 sin fänne = (blosset) så så han var dåkan sto. Se du ska veta att
 julanatt ha inte tröllen fullt så möen majt = (makt) som va
 vi har annan tid, utan då hade dåkan fått gå ut i fria luften
 När då dåkans föräldrar fick veta detta så gick vi te Sven i
 Karholmen O han kunne så möet så dåkan slapp fra tröllen
 Men hon ble en lönting alla sina dra = (rubbad till förståndet)
 Då hadde hon fo hon inte byde va gammalt vettigt folk sade!
 (Sven i Karholmen = En i hela södra Sverige känd trollkarl fra
 södra Småland som lär levat i slutet av 1700 och början av
 1800 talet Var känd och anlitas mycket i Småland & Bleking
 Övanstående berättat av Dränga Jössen)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5612

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkene Adress: Loångsta
 Socken: Asarum Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1938 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—
sid 6.

Bortbytingar.

Dä va ett torparfolk som boode fo se säl = (avskilt) långt borte i markerna. Inte mer än en onge hade di, o di hade dä ingen glädje ä dä, han bara åt o streek o gapade ätte mer. Aldrig ble han mätta ho smöet han åt o han växte inte utan hutet på an = (hufvudet). Dä ble sa stort som en hoggkobb men kroppen va sa spötig som en fläva i kan = (fläva ökonne). Dä va en bottbyting föstao den August. Så en gång kom dä en kloka käring dit, o hon viste som på rå hovett di skulle bära se ät sa di konne bli kvitt demnehäre bytingen o få sin reitige onge igen. En va torparkäringen skulle baka bröd, o kölnade i agnen. Dä na dä brann som likast så satte hon bottbytingen på greslan och sae sa hoit hon tydde: Nu ska ja kölna opp de din lojning sa ja slipper de!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5612

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkene Adress: Soängsta
 Socken: Asarum Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1938 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 7

Just som karingen vifta te mä greslan o skulle hyva in ougen
 i elden kom trölet o kastade in torparns ouge o to sin egen mä
 se. Men fast dä gått flera år så hade inte torparns ouge växt
 moet heller. Men ellers va hanv inte älla medfaren, men han
 hade inte lärt se te o tala utan bara slammade på ett kon-
 stigt vis, sammendant = (liksadant) som trölet slamma. Men
 mä tien lärde han se tala på folkavisa. Men han ble lite
 löutiger alla dagar så länge han levede.

Hur kunde trölet se ougen på torparn?
 Ah, va du ä dömmar here! Di latte elden släckas på spisen
 förm di fått ougen röjter. Då kan trölet se ougarna!

(Berättat av Murar Jöses Märtha)

Att sådana missbildade barn födas någon gång ännu
 är ett beklagligt factum. Och emedan all läkars konst

ACC. N:R. 5613

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV—
—
sid 8

gent emot denna misskildring eller sjukdom, är till ingen nytta
lever den trou fortfarande kvar, både hos föräldrarna till
dessa beklagensvärda varelser och hos allmogen för öfrigt
att dessa barn äro bortbytingar. För några år sen hade Dränga
Märten i Bromåla. Mörrens s. n. en sådan sisting. Till all
lycka levde den bara tre år. Men för ett tjugotal år sen
hade en av Maricbergs torpare ett sånt missbildat barn. Detta
var 8 a 9 år då föräldrarna fick statplats i Skåne så att deras
vidare öden känner jag ej. Huruvida någon Mortill sådana
proberat kureratven jag här osav omtalat har jag ej
kunnat få besked om trots försigtig förfrågan. Har detta
skett har de i alla fall legat dermed.

Obs: Dränga-Märten har två pojkar och en flicka som nu äro
 vuxna. Dessa äro normala, om ä ä inga gisslupor

Skriv endast på denna sida!